

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Sect. I. Eam solis obscurationem, & tenebras fuisse prodigiosas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

nus sui honoris minimè oblitus, multò minùs sui Filii Deus. Pilatus ita composuit verba, ut quidquid opponeretur, evaderet. Spiritus divinus scriba optimus, velociter & venustè quovis calamo, etiam ramento fulfurato scribens, Pilati manum rexit. Romanus hic Præses instrumentum & penna fuit, obtusa certè ac malignè respondens, ea ipsa tamen aptissimam dedit scripturam. Et quemadmodum potens est Deus de lapidibus ista suscitare filios Abrahæ, ita Apostolos, Martyres, Confessores ex hominibus improbissimis. Mors Christi omnibus in orbem erat evulganda. Pilatus hac in re primus Apostolus, hoc mysteriù titulo scripto publicavit. Eodem die latro, primus velut Martyr promissum audivit: Hodie mecum eris in paradiso. Illo ipso tempore Centurio Romanus, quasi primus Christi Confessor, Verè, inquit, filius Dei erat iste. Nimirum quæ stultia sunt mundi, elegit Deus, ut confundat sapientes; & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia; & ignobilia mundi, & contemptibilia elegit Deus, & ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret.

IV. Qui Angelorum ordinibus inferri desiderant, hic prius nomen & titulum emereantur exercitate patientiæ. Nam si commortui sumus, & convivimus: si similes sumus & conregnabimus: si compatimur, ut & conglorificemur. Sacerdos non initiatur sacris, nisi antè titulum mensæ obtinuerit: Pontifex futurorum bonorum neminem libro vitæ inscripsit, nisi notum, & clarum patientiâ in iis omnibus tolerandis, quæ Deus immittit toleranda. Servator Christus mediâ morte ad gloriâ extolli cœpit, è tormentis & ludibriis ad regnum, è cruce in paradisiû: quoniâ per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Et nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriâ suam? Hæc semita ducit ad vitam; aberras, & ad mortem tendis, qui viâ graderis voluptariâ.

V. Constantia Præsidis in scripturâ tituli tuendâ. Hic nos quotidie hallucinamus; optimè scripta, pessimè mutamus. Dispungimus, eradimus, lituris abolimus, quæ animo sanctè conceperamus. Propositum tum denique bonum est, cum tenax & firmum est. Miror, inquit Paulus, quod sic tam cito transferimini ab eo, qui vos vocavit in gratiam Christi. Adversus tentamenta cædodæmonis voluntate opus est inflexibile. Turbat veterator stygius, & vellat, hoc modis omnibus persuadere nititur, ut omittamus bene cœpta, vel saltem differamus. Cui animus præsto est, respondet: Quod scripsi, scripsi; quod feci, infectum nolo. Varius & mutabilis fuit Pilatus hac totâ iudiciariâ causâ, sed scribendo titulo nec litterulâ cessit. Emendari tabulam Iudæi cupiunt. Frustrâ. Formam aliam suggerunt. Actum est; nec apicem mutabit. Erroris causam aperiant. Sed nec hilum proficiunt. Quod scriptum est, jam fixum & statutum est.

Non sine admiratione Augustinus de tribus ex Orientem Magis differens, Quid tantopere, inquit, aliena gentio regem nosse & adorare cupierunt? Numquam hoc tantâ devotione requirerent, tanto pietatis affectu desiderarent, nisi eum cognoscerent Regem Iudæorum, qui Rex est etiam seculorum? Hinc & Pilatus nonnullâ utique aurâ veritatis afflatus est, quando in ejus passione titulum scripsit, quem Iudæi conati sunt mendosè emendare. Advertamus itaq, magnum hoc & mirabile sacramentum. Magi ex gentibus erant, ipse etiam Pilatus ex gentibus. Illi stellam viderunt in calo, iste titulum fixit in ligno: utrique tamen non Regem gentium, sed Iudæorum vel quærebant, vel agnoscebant. Iudæi verò ipsi nec stellam secuti sunt, nec titulo consenserunt. Ambrosius loquentem præsidè sistens, Non scripsit, ait, qua vobis placerent, sed qua etas futura cognosceret: habeat Helena, qua legat, unde Crucem Domini cognoscat. Deus decretû suum non vult mutari. Ita nos ad omnia seu mundi, seu carnis, seu diaboli tentamina respondeamus: Quod scripsi, non deleo; quod

statui, non mutò, nec punctulo in rectè cœptis cedo. VI. Titulum, Regi quæ nomen Christus supra caput. non ad pedes habuit: nam Christi regnum non crudele, non tyrannicum, sed cælestè, sed æternum. Oraculum Gabrielis Angeli permanfurum est: Regnabit in domo Iacob in æternum, & regni ejus non erit finis. Tyranni regiam potestatem pedibus gerunt, subditos, quos spoliati, conculcant: Rex, Christus suos, ut pastor ovem, in humeros attollit. Benedictum quod venit regnum patris nostri David. Asellâ totum hoc regnum vehabatur: Regnum quod nobis Christus Iesus crucifixus Nazareus à patre obtinuit, non nisi à veris humilibus & patientibus adiri potest. In humilitate ac patientiâ possidebitis non tantum animas vestras, sed & regnum vestrum.

CAPUT X. De tenebris mortem Christi precedentibus.

AMERLANES orbis terror, Genebrardo teste, solitus est primo die obfidionis, loco maxime conspicuo candidum tentorium oculis obsessæ urbis obijcere. Si deditiõ facere urbs recusatet, die altero tentorium figebat purpureum. Si nec tum ea urbs se dederet, tertio demum die tabernaculum nigrum ponebat. Et primo quidem die obsessis significari jubebat, si in fidem ac deditiõnem se suâque sibi traderent, indemnes omnem gratiâ experturos. Si peristerent hostiliter repugnare, demetenda capita, & sanguinem hauriendum tentorio rufico minabatur. Si & minas spernerent, atrum tentorium, omnia non tantum sanguine huscenda, sed flammis vastanda, in cineres redigenda prænuntiabat.

Filius Dei Christus Iesus, non orbis terror, sed amor & Deliciâ gentis humanæ, quod primâ omnium paginâ præsumur, orbem à servitute satanæ vindicaturus, & jugo suavi subiecturus, sub mortis suæ tempus triplici colore posuit tabernaculû. Album in summa præmâ cenâ, linteo se præcingens & Corpus Sanguinemque suum candore panis tectum porrigenis. Purpureum fixit in prætorio Pilati, ad columnam cæsus, sanguine opertus, vepribus redimitus. Nigrum tetendit, cum horrendas orbi tenebras immisit. Tenebræ factæ sunt in universam terram, atque in horam nonam, & obscuratus est sol. De inultatis his tenebris hoc capite differendum.

S. I. Eam solis obscuratiõnem & tenebras fuisse prodigiosas.

PRIDIE Christi morientis in geminis lucidissimis stellis, Domini IESU oculis, facta est eclipsis. Et velaverunt eum, & percutiebant faciem ejus, & interrogabant eum dicentes: Prophetiza, quis est, qui te percussit? Die mini IESVS altero secuta est solis & lunæ defectio, qualem orbis numquam vidit. Testes oculati quinque. 1. Matthæus Levi, Telonarius, Hebræus, qui Hierosolymis hoc numquam dixisset, nisi certissimum omnibus fuisset. 2. Marcus qui Romæ scripsit. 3. Lucæ oculati teccas, qui Antiochiæ in Græciâ id vidit. 4. & 5. Dionysius Areopagita & Apollonius non dum Christiani, hos solis & lunæ labores admiratione summâ contemplati. Phlegon Adriani Imperatoris Chronographus, Quarto anno, inquit, ducentesimæ secundæ Olympiadis, dies horâ sextâ ita in tenebrosam noctè versus est, ut stellæ in cælo sint visæ. S. Martyr Lucianus, Perquirite, inquit, in Annalibus nostris, & invenietis temporibus Pilati fugato sole, interruptû tenebris diem. B. Matthei verba sunt: A sextâ autem horâ tenebræ factæ sunt super universam terram, usque ad horam nonam. Diem Hebræi in horas duodecim diviserunt:

Christi regnû non crudele, sed cælestè & æternum. Luc. c. 1. vers. 33. Marc. c. 11. vers. 10.

Genebrardus in sua Chronologia ad annum 1407. pag. 699.

Tabernaculû Christi triplicis coloris: 1. Album in ultimâ cenâ. 2. Purpureum, in prætorio Pilati. 3. Nigrum, cum tenebras orbi immisit. Luc. c. 23. v. 44. & 45.

Eclipsis in oculis Do-bani IESVS. Luc. c. 22. vers. 64. In sole & lunâ. Quinque oculati teccas, & 5. Dio-nysius Eclipsis solis & lunæ.

Matth. c. 27. vers. 45. ita

ita hora sextâ, quâ Christus in crucem affixus est, ipse erat merides, seu nostra duodecima. Sub initium horæ sextæ, Dominus jam in cruce pendens, è septenis tria priora verba protulit; his etiam suis hostibus, latroni paradifum, matri filium dedit. His dictis tenebræ ceperunt orbē totum operientes. Dispulsis tenebris exclamavit Christus: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* Ita quatuor posteriora verba est elocutus die jam restituto. Ita nigrum hoc tentorium horis tribus est visum, quibus Servator orbis siebat, & silens orabat. Vestes divise, ludibria ingesta, propinatum acutum, titulus lectus, sanguinis & aquæ fluxus spectatus, cum ante, tum post tenebras. Hic quinque aut sex capita nobis quaerenda.

I. Quis fixit nigrum hoc tentoriū, seu naturalē sine fuerunt tenebræ, an supra naturam? Supra omnem naturæ cursum. Solus Deus atratum hoc tabernaculum expandit. Astrologi cum B. Dionysio asserunt, distincta quinque; miracula his tenebris patrata. 1. Tenebræ factæ sunt super universam terrā. Dionysius eas in Ægypto cum Apollophane Philosopho vidit Heliopoli, illudq; notū pronuntiavit: aut naturæ auctor patitur, aut mundi machina disolvitur. Suidas hoc Græcè sic effert: Aut divinitas patitur, aut patienti cōpatitur. Vtrumque verum. Patiebatur Deus in naturā humanā, eidēq; compatiēbatur. Hinc Athenienses, ut aliquorum opinio fert, aram Ignoto Deo posuerunt. Mathematicis certum, eclipsin nullam solarem per orbē universum distendi ob parallaxin. 2. Ab horā sextâ usq; ad nonam ipso trihorio diurna nox fuit, atqui nulla solaris defectio durare tam diu potest, lunā solem celeritate cursūs superante. 3. Lunā plenā, quæ tunc die decimo quarto fuerat, solaris nulla eclipsis est, sed lunā intermestri & novā, cum inter solem & terram est luna. Dionysius vidit quā ratione luna ab Oriente properaret, ut soli sese opponeret, & demō in Orientem rediret, cum aliās ab occasu & tere-

dere solet. 4. Luna horis pauculis illud itineris sui confecit, ad quod aliās conficiendum, dies quatuordecim infumit. 5. Atque hoc uno die bis fecit, currendo & recurrendo. Hinc illa eclipsis prodigiosissima. Nimirum, quod D. Leo pro concione dixit: *Pendente in patibulo Creatore, universa creatura congemuit, & crucis clavos omnia simul elementa senserunt.*

Reverā talis defectio solis, nullis retro sæculis visa est. Anno Christiano DCC. XXXIII. die beatissimæ Matris Virginis in cælum assumptæ XV. Aug. circa tertiam vespertinam visus est sol horribilē in nodum operiri scuto nigerrimo, qui totum ejus orbem contegebat. Sed non ubique gentium, ne: tam diu eclipsis hæc durabat. Anno Christiano DCCC. XXVII. sereno cælo sol tenebris offusus velut crientos radios fenestris immittebat. Sed nihil ad eclipsin, quæ Christum moriturū luxit. Anno Christiano M. DC. V. quod nos meminimus, tantam solis defectionem cursus siderum dedit, ut in plerisque Galliæ locis, die in noctem verso, agricolæ ac mercenarii desertis operis, fugam ad domos intenderent, bruz animantes hærent attonitæ, multi hominum turbatas naturæ leges inclamarent. Hæ tamen tenebræ non æquarunt illas, quæ Domini IESV nuditate in cruce velarunt. Solus ergo Deus atratum hoc tabernaculum fixit. *Talem habemus Pontificem, inquit Paulus, qui confedit in dexterâ sedis magnitudinis in cælis, sanctorum minister, & tabernaculi veri, quod fixit Dominus, & non homo.* Sed hic altera quæstio est, quibus de causis hæ tenebræ involverint orbem. Ordine causas adnumeremus.

I. Causa cur Christus erat velandus. II. Tam horribilium tenebrarum causa assignantur. I. Christus erat velandus. Noënum vini viribus sopitum, & in verecundiū tectum sem & Iaphet operuerunt pallio. Christus cruci nudissimus est confixus. *Eas enim, inquit Athanasius, quas nos in Adam indueramus, pellicæc tunicæ exiit, ut nos pro iis Christum vicissim indueremus. Victus est Adam, qui vestimenta quesivit, vicit ille, qui tegumenta deposuit.* At Christum adeo nudum in cruce flagellorū vulnera & tenebræ velarunt. Quis cælum objurget, quis illi exprobrat? Quid hoc? ille te stellis, tu tenebris eum vestis. Iudæi irrisoris Chami nepotes irrident; sol & luna verecundi fratris pallio suum parentem operiunt. *Quid enim tenebræ, nisi pallium cæli? Faciesq; eorum erant averse, & ipsi retrorsum incedebant, contra omnem naturæ cursum.* Christus igitur amictu hoc atro fuerat velandus.

II. Orbem reformandū hæ tenebræ significarunt. *Tenebræ erant super faciem abyssi. Dixitq; Deus: Fiat lux. Et facta est lux.* Ita Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Christi IESV. Erasmus aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Tenebræ transferunt, & verum lumen jam lucet. In tenebris olim paupertas & virginitas, nec speciem, nec nomen virtutis habuerunt: nunc autem in pretio est virtus utraque ob Christum pauperem & virginem, virginisq; Filium.

III. Cæcitati Iudæorum arguendæ. B. Leo in Hebraeam perfidiam excaecandens, in vos, inquit, Iudæi, cælum & terra sententiam tulit, vobis sol virtutē suam, diemq; subtraxit, vobis famulatum suum elementorum ordines denegaverunt, & recedente à legibus suis ministerio creaturæ, vestra obcaecatio, vestra est significata confusio. Recelsit à Iudæis lux veritatis & doctrinæ. Animos illorum, Ægyptiæ horribiles tenebræ obcaecant. Miseri ac fatui Mæsiam etiānum hodiēque expectant, quem ante sexdecim sæcula ipe crucem egerunt. Obtuli sunt sensus eorum. *In hodiernum enim diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Nata & educata in tenebris Synagoga. Vmbra enim habens lex furorum, sed non ipsam imaginem rerum: per singulos annos eisdem ipsis hostis, quas offerunt indefinenter, nunquam potest accedentes perfectos facere.*

IV. Tanto sceleri detestando & execrando sol & luna defecerunt, perinde ac si duces isti siderū dixissent: Contestamur ac denuntiamus orbi, nos parricidio isti, summōque sceleri non consentire: protestamur ac contradicimus, adeoque nec spectare quidem hoc nefas possumus. Hæc hominum in conditorem suum immanitas: *Gravis est nobis etiam ad videndum.* Quis non miretur cum Hieronymo, & ingemiscat? Antè mali vexabant bonos, nunc ipsum aul sunt Deum crucifigere: antè cives cum civibus digladiabantur, nunc servi in Regem Angelorum seditione motā, & impetu factō necem illi intulerunt. Cohorruit orbis ad hoc flagitium; sol passus est deliquium, indignabundum luna vultum avertit, omne cælum facinus hoc abominari se testatum est.

V. Divinitati hominis crucifixi asserendæ. Aspectus crucis constantiam fidei labefecisset: sed consternatos animos miraculorum multitudo iterum erexit. Iudæi signa de cælo petebant: En illustrissimum. Suadebant Christo de cruce descenderet, & ita Dei Filium se monstraret. En magis admiranda: expallescunt sidera, quatitur terra, ingemiscunt saxa, tristatur totum cælum. Divino jussu extendit Moyses manum in cælum, & factæ sunt tenebræ horribiles in universa terrâ Ægypti tribus diebus. Extendit & Filius Dei manus in cruce, & factæ sunt tenebræ tribus horis non in Ægypto solum aut Palæstinâ, sed toto terrarum orbe.

VI. Iustitiæ solem occubiturum, imò lucem mundi extinguendam hæ tenebræ promulgabant. Videbatur soli orbi dicere: *Namquid venit hæc lucerna, ut sub modio ponatur, aut sub lecto? Non potest civitas abscondi supra montem posita: neq; accendunt lucernam, & ponunt eam sub*

Seu nostra duodecima.
Matth. c. 27. vers. 46.
Deus atratum hoc tabernaculum expandit.
Ex quo miracula distincta patrata. Primum.

Athor. c. 17. vers. 23.
Secundū.
Tertium.

Quartum.
Quintum.
Leo serm. 6. de Pass. Domini.

Talis defectio solis nunquam visa.
Beda in ep. hist. Anglic.
Sigebert. in chron.

Jacob. Gordonus in chronol. disto. ann. 1605.

Ad Heb. c. 8. v. 1. & 2.

I. Causa cur Christus erat velandus.

II. Tam horribilium tenebrarum causa assignantur.

I. Christus erat velandus.

II. Orbem reformandū hæ tenebræ significarunt.

III. Cæcitati Iudæorum arguendæ.

IV. Tanto sceleri detestando & execrando sol & luna defecerunt.

V. Divinitati hominis crucifixi asserendæ.

VI. Iustitiæ solem occubiturum, imò lucem mundi extinguendam hæ tenebræ promulgabant.

phet operuerunt pallio. Christus cruci nudissimus est confixus. *Eas enim, inquit Athanasius, quas nos in Adam indueramus, pellicæc tunicæ exiit, ut nos pro iis Christum vicissim indueremus. Victus est Adam, qui vestimenta quesivit, vicit ille, qui tegumenta deposuit.* At Christum adeo nudum in cruce flagellorū vulnera & tenebræ velarunt. Quis cælum objurget, quis illi exprobrat? Quid hoc? ille te stellis, tu tenebris eum vestis. Iudæi irrisoris Chami nepotes irrident; sol & luna verecundi fratris pallio suum parentem operiunt. *Quid enim tenebræ, nisi pallium cæli? Faciesq; eorum erant averse, & ipsi retrorsum incedebant, contra omnem naturæ cursum.* Christus igitur amictu hoc atro fuerat velandus.

II. Orbem reformandū hæ tenebræ significarunt. *Tenebræ erant super faciem abyssi. Dixitq; Deus: Fiat lux. Et facta est lux.* Ita Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Christi IESV. Erasmus aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Tenebræ transferunt, & verum lumen jam lucet. In tenebris olim paupertas & virginitas, nec speciem, nec nomen virtutis habuerunt: nunc autem in pretio est virtus utraque ob Christum pauperem & virginem, virginisq; Filium.

III. Cæcitati Iudæorum arguendæ. B. Leo in Hebraeam perfidiam excaecandens, in vos, inquit, Iudæi, cælum & terra sententiam tulit, vobis sol virtutē suam, diemq; subtraxit, vobis famulatum suum elementorum ordines denegaverunt, & recedente à legibus suis ministerio creaturæ, vestra obcaecatio, vestra est significata confusio. Recelsit à Iudæis lux veritatis & doctrinæ. Animos illorum, Ægyptiæ horribiles tenebræ obcaecant. Miseri ac fatui Mæsiam etiānum hodiēque expectant, quem ante sexdecim sæcula ipe crucem egerunt. Obtuli sunt sensus eorum. *In hodiernum enim diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Nata & educata in tenebris Synagoga. Vmbra enim habens lex furorum, sed non ipsam imaginem rerum: per singulos annos eisdem ipsis hostis, quas offerunt indefinenter, nunquam potest accedentes perfectos facere.*

IV. Tanto sceleri detestando & execrando sol & luna defecerunt, perinde ac si duces isti siderū dixissent: Contestamur ac denuntiamus orbi, nos parricidio isti, summōque sceleri non consentire: protestamur ac contradicimus, adeoque nec spectare quidem hoc nefas possumus. Hæc hominum in conditorem suum immanitas: *Gravis est nobis etiam ad videndum.* Quis non miretur cum Hieronymo, & ingemiscat? Antè mali vexabant bonos, nunc ipsum aul sunt Deum crucifigere: antè cives cum civibus digladiabantur, nunc servi in Regem Angelorum seditione motā, & impetu factō necem illi intulerunt. Cohorruit orbis ad hoc flagitium; sol passus est deliquium, indignabundum luna vultum avertit, omne cælum facinus hoc abominari se testatum est.

V. Divinitati hominis crucifixi asserendæ. Aspectus crucis constantiam fidei labefecisset: sed consternatos animos miraculorum multitudo iterum erexit. Iudæi signa de cælo petebant: En illustrissimum. Suadebant Christo de cruce descenderet, & ita Dei Filium se monstraret. En magis admiranda: expallescunt sidera, quatitur terra, ingemiscunt saxa, tristatur totum cælum. Divino jussu extendit Moyses manum in cælum, & factæ sunt tenebræ horribiles in universa terrâ Ægypti tribus diebus. Extendit & Filius Dei manus in cruce, & factæ sunt tenebræ tribus horis non in Ægypto solum aut Palæstinâ, sed toto terrarum orbe.

VI. Iustitiæ solem occubiturum, imò lucem mundi extinguendam hæ tenebræ promulgabant. Videbatur soli orbi dicere: *Namquid venit hæc lucerna, ut sub modio ponatur, aut sub lecto? Non potest civitas abscondi supra montem posita: neq; accendunt lucernam, & ponunt eam sub*

phet operuerunt pallio. Christus cruci nudissimus est confixus. *Eas enim, inquit Athanasius, quas nos in Adam indueramus, pellicæc tunicæ exiit, ut nos pro iis Christum vicissim indueremus. Victus est Adam, qui vestimenta quesivit, vicit ille, qui tegumenta deposuit.* At Christum adeo nudum in cruce flagellorū vulnera & tenebræ velarunt. Quis cælum objurget, quis illi exprobrat? Quid hoc? ille te stellis, tu tenebris eum vestis. Iudæi irrisoris Chami nepotes irrident; sol & luna verecundi fratris pallio suum parentem operiunt. *Quid enim tenebræ, nisi pallium cæli? Faciesq; eorum erant averse, & ipsi retrorsum incedebant, contra omnem naturæ cursum.* Christus igitur amictu hoc atro fuerat velandus.

II. Orbem reformandū hæ tenebræ significarunt. *Tenebræ erant super faciem abyssi. Dixitq; Deus: Fiat lux. Et facta est lux.* Ita Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei in facie Christi IESV. Erasmus aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino. Tenebræ transferunt, & verum lumen jam lucet. In tenebris olim paupertas & virginitas, nec speciem, nec nomen virtutis habuerunt: nunc autem in pretio est virtus utraque ob Christum pauperem & virginem, virginisq; Filium.

III. Cæcitati Iudæorum arguendæ. B. Leo in Hebraeam perfidiam excaecandens, in vos, inquit, Iudæi, cælum & terra sententiam tulit, vobis sol virtutē suam, diemq; subtraxit, vobis famulatum suum elementorum ordines denegaverunt, & recedente à legibus suis ministerio creaturæ, vestra obcaecatio, vestra est significata confusio. Recelsit à Iudæis lux veritatis & doctrinæ. Animos illorum, Ægyptiæ horribiles tenebræ obcaecant. Miseri ac fatui Mæsiam etiānum hodiēque expectant, quem ante sexdecim sæcula ipe crucem egerunt. Obtuli sunt sensus eorum. *In hodiernum enim diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. Nata & educata in tenebris Synagoga. Vmbra enim habens lex furorum, sed non ipsam imaginem rerum: per singulos annos eisdem ipsis hostis, quas offerunt indefinenter, nunquam potest accedentes perfectos facere.*

IV. Tanto sceleri detestando & execrando sol & luna defecerunt, perinde ac si duces isti siderū dixissent: Contestamur ac denuntiamus orbi, nos parricidio isti, summōque sceleri non consentire: protestamur ac contradicimus, adeoque nec spectare quidem hoc nefas possumus. Hæc hominum in conditorem suum immanitas: *Gravis est nobis etiam ad videndum.* Quis non miretur cum Hieronymo, & ingemiscat? Antè mali vexabant bonos, nunc ipsum aul sunt Deum crucifigere: antè cives cum civibus digladiabantur, nunc servi in Regem Angelorum seditione motā, & impetu factō necem illi intulerunt. Cohorruit orbis ad hoc flagitium; sol passus est deliquium, indignabundum luna vultum avertit, omne cælum facinus hoc abominari se testatum est.

V. Divinitati hominis crucifixi asserendæ. Aspectus crucis constantiam fidei labefecisset: sed consternatos animos miraculorum multitudo iterum erexit. Iudæi signa de cælo petebant: En illustrissimum. Suadebant Christo de cruce descenderet, & ita Dei Filium se monstraret. En magis admiranda: expallescunt sidera, quatitur terra, ingemiscunt saxa, tristatur totum cælum. Divino jussu extendit Moyses manum in cælum, & factæ sunt tenebræ horribiles in universa terrâ Ægypti tribus diebus. Extendit & Filius Dei manus in cruce, & factæ sunt tenebræ tribus horis non in Ægypto solum aut Palæstinâ, sed toto terrarum orbe.

VI. Iustitiæ solem occubiturum, imò lucem mundi extinguendam hæ tenebræ promulgabant. Videbatur soli orbi dicere: *Namquid venit hæc lucerna, ut sub modio ponatur, aut sub lecto? Non potest civitas abscondi supra montem posita: neq; accendunt lucernam, & ponunt eam sub*